

Aleksey Nawalnyý: Türmede ölendigi aýdylýan rus oppozisioneriniň durmuşy

Category: Kitapcy, Medisina, Publisistika, Sözler

написано kitapcy | 26 января, 2025

Aleksey Nawalnyý: Türmede ölendigi aýdylýan rus oppozisioneriniň durmuşy ALEKSEÝ NAWALNYÝ: TÜRMEDE ÖLENDIGI AÝDYLYÁN RUS OPPOZISIONERINIŇ DURMUŞY



Russiýanyň döwlet ýolbaşçysy Wladimir Putiniň iň esasy garşydaşlaryndan Aleksey Nawalnynyň türmede ölendigi aýdylýar. Rus syýasatynda Putinden başga iň köp ady tutulýan az sanly adamlardan biri bolan Nawalnynyň türmede ölendigi aýdylýar. Gözler Kremlе dikildi. / Fotosurat: Yuriý Kozyrew

«Men arassa demokratdyryn. Emma bärde bir mesele, hatda tragiki ýagdaý bar: Men ýeke, ýagny dünýäde meniň ýalysy ýok...»

• Wladimir Putin

Russiýanyň döwlet ýolbaşçysy Putiniň iň köp şu sözleri oňa gülkünç eşidildimi, belli däl. Ýöne Aleksey Nawalnynyň ýurdy milleniumdan bäri dolandyryp gelýän we 2036-njy ýyla çenli

häkimiýet başynda oturmagyň kepillini alan Putiniň iň ekabyr garşydaşlaryndan biridigini welin hemmeler bilýärdi.

Uzak wagt bäri türmede oturan rus oppozision lideriň aradan çykandygy aýdylýar.

Ýamalo-Nenes awtonom okrugynyň jezalary ýerine ýetiriş edarasy «Reuters» habarlar gullugyna 48 ýaşly syýasatçynyň aradan çykandygy hakda beýanat berdi.

Rus türmesiniň ýolbaşçylary Nawalnynyň gezim edenden soň ynjalyksyzlanyp huşundan gidendigini, lukmanlaryň ony huşuna getirmek üçin eden ähli tagallalarynyň derege ýaramandygyny aýdýar.

Bu habaryň yzyndan yzly-yzyna köp sanly nägilelikler gelip gowuşdy.

АЛЕКСЕЙ НАВАЛЬНЫЙ FACE TO FAKE

Независимое юридическое расследование



Сигурд Йоханссон

kitapcy.ru

Ýuliýa Nawalnaýa Russiýanyň döwlet ýolbaşçysy Putiniň Russiýa, maşgalasyna we ýanyoldaşyna garşy eden etmişleri üçin jezalandyryljakdygyny aýdýar.

Sürgündäki rus biznesmeni Mihail Hodorkowskiý «Eger Nawalnyý ölen bolsa, munuň üçin Putin jogapkärdir» diýýär.

Russiýanyň Daşary işler ministrliginiň press-sekretary Mariýa Zaharowa Nawalnynyň ölümi boýunça heniz sud-medisina ekspertizasynyň netijeleriniň taýýar däldigini, ýöne Günbataryň öz netijelerine şonsuzam ýetendigini nygtaýar.

Kremlniň press-sekretary Dmitriý Peskow Russiýanyň jezalary ýerine ýetiriş edarasynyň Nawalnynyň ölümi boýunça ähli

barlaglary geçirendigini, emma bu barada heniz anyk maglumatyň gelip gowuşmandygyny aýdýar. Nawalnynyň topary bolsa ölüm hakdaky habaryň heniz tassyklanmandygyny nygtaýar.



Nawalnyý Putiniň häkimiýetine uzak wagt bäri göreşýärdi / Fotosurat: Skynews

Ukrainanyň öňki prezidentlerinden Wiktor Ýuşçenko, köne çekist we Putiniň garşydaşy Aleksandr Litwinenko, öňki ikitaraplaýyn jansyz Sergeý Skripal, «Wagner»-iň başlygy Prigožin...

Bularyň hemmesi Russiýanyň döwlet ýolbaşçysy Wladimir Putin bilen garşy-garşy gelen adamlar. Hemmesi-de şirin janyndan el üzmeli boldy.

Kreml ähli aýyplamalary şu güne çenli boýun alman geldi. Nawalnyý üçinem ýagdaý şundan üýtgeşik bolmaz...

• Nawalnynyň gysgaça terjimehaly

Ýogsa-da Alekseý Nawalnyý kim?

2019-njy ýylda türmedekä Nawalna «kontakt dermatit» diagnozy goýlupdy. Ýagny endamynyň ýüzüne galtaşan käbir maddalara garşy bedeni reaksiýa görkezipdi.

Lukmanyň aýtmagyna görä, rus oppozisioneri toksiki madda duçar bolan bolmalydy.

Uzaga çeken çekişmeleriň yzyndan bejergi almak üçin ýörite «Tiz kömek» uçary bilen Germaniýa getirilen aktiwist «Charite» hassahanasynyň reanimasiýa bölümüne ýerleşdirilipdi.

Nawalna geçirilen barlaglaryň netijeleri kolinesteraz

ingibitoryna, ýagny, ekin meýdanlarynda ulanylýan zäherli madda yşarat edýärdi.

Ol zäheriň Sibirde gezelenç edip ýörkä ganyna aralaşandygy aýdyldy.

Ýogsam bolmasa, onuň Sibir gezelenji örän keýpihon geçipdi.





248 059 отметок "Нравится"

navalny

Люди с длинными руками в селфи-палках не
нуждаются.

Томск - отличный город, один из самых
красивых в нашей стране. А ещё здесь есть
отличные ребята (вторая картинка в карусели),
которые идут на выборы.

Чтобы победить кандидатов-единороссов, нужно
больше волонтеров. У партии власти много
денег, мы же можем рассчитывать только на
помощь хороших, честных людей.

Если вы живете в Томске, то заходите на сайт
tomsk2020.ru и записывайтесь волонтером.
Жулики сами себя из городской думы не
выгонят!

Смотреть все комментарии: 19 967

Добавьте комментарий...



Алексеи ~ Навальный ~ (@navalny) -nyň instagramda paýlaşan suraty
Nawalnyý sebitdäki Tomsk şäheriniň gözelliklerinden dem urup,
ýaş tarapdarlary bilen düşýän suratlaryny Instagramdan
paýlaşýardy.

Onuň düýp maksady 13-nji sentýabrda geçiriljek ýerli
saýlawlaryň önüsrasy garaşsyz kandidatlara ýardam etmekdi.

Duşuşyklardan soň Moskwa gaýdyp barmak üçin şäheriň «Богашево»
gowa menziline metbugat sekretary Kira Ýarmyş bilen bile
geldi.

Howa menzilindäki wena kofeçisine bir käse çay zakaz etdi.

Ol eli karton käseli çayyny owurtlap, uçarynyň gelmegine garaşýardy.



Fotosurat: Twitter (X)

Edil şol wagtam dik garşysynda şäherde DJ-lik edýän Pawel Lebedew otyrdy.

Ol el telefonyny çykaryp, rus oppozisioneriniň ýaş şöhratyny surata düşürmäga başlady we sosial mediýa hasabyndan paýlaşdy. Inen şol surata düşüşlikden soň zäherlenendigi aýdylýan, bu işiň aňyrsynda Kreml bilen deň derejirde ABŞ-nyňam, ÝB-niňem, Germaniýanyňam, Türkiýäniňem eliniň bardygy aýdylýan çekişmelerden ybarat.

Kreml şol wagt wakanyň jogapkärçiligini boýnuna almasa-da, birinji alamatlar onuň zäherlenendigine yşarat edýärdi.

Nawalnyň tarapdarlary şol wagt zäherlenmäniň jogapkärçiligini Kremliniň we rus gizlin gullugynyň boýnuna ýükläpdi. Edil 2018-nji ýyldaky Sergeý Skripal, 2015-nji ýyldaky Wladimir Kara-Murza ýa-da bir soňky Aleksandr Litwinenko wakalarynda bolşy ýaly.



Fotosurat: Reuters

Ýa-da şwed kontrrazwedkasyna Russiýadaky pul ogurlyklary barada gymmatly maglumatlary berenden üç ýyl soň 2012-nji ýylda Londondaky öýüniň öňünde ölüsi tapylan Aleksandr Perepiliçnyý mysaly...

Hemmesiniňem ganyndan zäher çykdy, hemmesiniň ölüminiň aňrsynda döwletiň eliniň bardygy aýdyldy.

• Putine «Gurbaga» diýen adam

Russiýany ençeme ýyl bäri ýeke özi demir ýumruk bilen dolandyryp gelýän Wladimir Putin rus gizlin gullugy FSB-de işläp ýörkä, Nawalnyý ýaňy uniwersiteti tamamlap, hukuk hünärini ele alypdy.

Kyrk sekiz ýaşly Nawalnyý Moskwanyň gyra-bujak raýonlarynda ulalan adamdy. Emma bu onuň kyn çagalygy başdan geçirenligi üçin däl-de, maşgalasynyň eýeçilik edýän zawodynyň şäheriň daşynda gurulgy bolanlygyndan şeýledi...

Ol tomusky dynç alyşlaryny Ukrainanyň Çernobyl şäherinde geçirýärdi.

Çernobyldaky ýadro stansiýasynyň partlamagynyň yzyndan Nawalnyý maşgalasynyň dowam edip duran düzgün bilen arasy bozuldy. Munda diňe partlamanyň döreden weýrançylygynyň däl,

sebitdäki zawodlaryň partiýa tarapyndan talanmagynyňam paýy uludy. Onuň maşgalasy-da şeýle diýdi.

Ýyllar geçdi, şol ýaşajyk oglan Putine garşy edilýän çykyşlaryň öňbaşçysyna öwrüldi. Jemgyýetçilik oppozisiýanyň ýüzüniň tuwagy boldy. Putiniň birinji belgili garşydaşlarynyň biri hökmünde ady tutuldy.



Fotosurat: Ýuriý Kadobnow / AFP

Alekseyiň syýasy arenadaky tutýan orny internet arkaly bloglary paýlaşan ýyllaryna, 2008-nji ýyla gabat gelýär.

Nawalny paýlaşýan bloglarynyň Twitterden has meşhur bolan günlerinde Russiýanyň uly döwlet edaralarynda bolup geçýän korrupsiýa wakalaryjy internet okyjylaryna elýeterli edipdi.

Hemmeler ony korrupsiýa garşy ýöredýän göreşleri bilen tanasada, korrupsiýa bilen aýyplanan wagtlary-da boldy. Şondan ýaňy bir ýyl geçende, 2009-njy ýylda döwlete degişli kärhanadan 16 milli9n rubl ogurlandygy öňe sürüldi.

Moskwa hökümeti onuň bu korrupsiýany döwletiň bellän gubernatoryna geňeşdarlyk eden wagty amala aşyrandygyny aýtdy.

Russiýanyň Derňew komitetiniň aýtmagyna görä, Nawalnyý Russiýanyň Kirow oblastynda gubernatoryň geňeşçisi bolup işlände «Kirowles» kristal zawody bilen galp şertnamalary baglaşyp, 16 million rubly öz hasabyna geçirenmiş.

Aleksey jedelli geçrn derňew işiniň yzyndan baş ýyl azatlykdan

mahrum edildi.

Garşysyna çykarylan höküm okalanda, ol töweregindäkilere:

– Gurbaga beýdeni bilen nebit geçirijisinden iýen pullaryny bukup bilmez! – diýip gygyrýardy. – Bolýar, oglanlar. Mensiz ýüregiňiz gysmasyn! Iň esasy-da boýun egip boş ýatmaň. Bu gurbaganyň indi öz-özünü nebit geçirijisine atyp, janyna kast etmejegi belli boldy!

Nawalnyý «gurbaga» diýmek bilen rus hökümetini we Putini göz önüne tutýardy.



Fotosurat: Saşa Mordowes / AP

Şol döwür «Chemnitz»-de çap edilýän «Freie Presse» gazetinde sud prosesinde bolup geçenler we Nawalnynyň ýeke adamlyk oppozisiýasy şu sözler bilen beýan edilipdi:

«Kremlîň baş duşmany Nawalnyý Kremlîň hojaýynyna «Nebit geçirijisiniň ugrundaky gurbaga» diýip sögünýär. Russiýanyňam nähili giň göwrümlidigine seretseňizläň: Nawalnynyň paýys sözlerini eşitselerem, şäher sowetiniň başlygynyn saýlawlarynda oňa üstunlik gazandyrýarlar, şol ikiarada onuň bilen mümkingadar medeni formada sudda çözlüşýärler. Nawalnyý Russiýada oppozisiýanyň bardygyny aç-açan subut edýär, iň bolmanda ýeke adamlyk oppozisiýanyň».



• 2011-nji ýylyň protest demonstrasiýalarynda oýnan roly

Nawalnyý aradan geçen ýyllaryň dowamynda Putine garşy guralan köp sanly demonstrasiýanyň başyny çekdi.

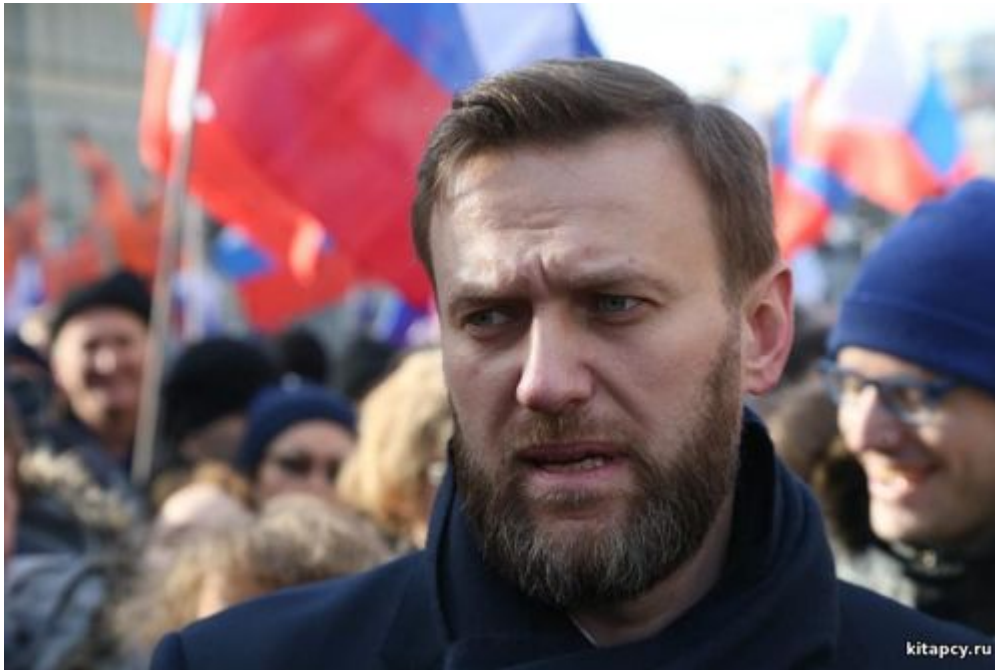
2008-nji ýyl diňe Russiýa üçin däl, dünýädäki birnäçe ýurt üçinem agyr ýyllaryň biri boldy.

Global maliýe krizisi rus topraklaryna öz ýany bilen ykdysady deňsizligi, işsizligi getirdi. Edara-kärhanalardaky parahorluklaram ýetjek derejesine ýetip, aç-açan ýagdaýa öwrülipdi. Şonuň üçinem ýaşlar ýaşaýyş-durmuş ülnüleriniň şeýle ýagdaýa gelip ýetmegine çydap bilmän nägileliklerini bildirýärdiler.

Nawalnynyň 2011-nji ýylyň awgustynda rus we wenger hökümetleriniň arasyndaky dawaly emläk şertnamasy baradaky aýan eden maglumatlary gaýnap duran bu gahar-gazabyň duzdyr burçy bolupdy.

Rus oppozisioneri Wengeriýanyň Moskwadaky köne ilçihananyň

jaýyny 21 million dollara dünýäniň iň baý 119-njy adamy bolan rus işewüri Wiktor Wexselbergiň garamagyndaky offshore şereketine satandan az wagt geçensoň bu gezek 111 million dollara rus hökümetine täzedan satandygyny öňe sürdi. 2011-nji ýyldaky sosial partlamanyň başyny Nawalnyý we onuň topary çekdi.



Fotosurat: Reuters

Nawalnyý we onuň tarapdarlary şol ýylyň 4-nji dekabir günü geçirilen parlament saýlawlaryna-da galplyk aralaşandygyny aýdýardy.

Ilkibada ownuk masştabda baha berilen çykyşlar internet aktiwliginiň ýardamy bilen barha ulaldy we Putin bilen «Единая Россия» partiýasy Sowet Soýuzynyň dargan wagtyndan bäri iň uly wakalara şaýatlyk etdi.

11-nji dekabirde Moskwanyň «Революция» we «Болотная» meýdanlary 40 müňden gowrak demonstratyň gahar-gazaby bilen dolup-daşdy. Demonstratlar saýlawlaryň täzelenmegini we Merkezi Saýlaw toparynyň başlygynyň çalşyrylmagyny talap edýärdi.

Protestler diňe paýtagt bilenem çäklenmedi. Russiýanyň iň gündogar çetindäki şäheri Wladiwostokdan iň günbataryndaky Kaliningrada çenli kyrk şähere ýaýylypdy.

• **Olimpiýa halkasyna çomak sokan adam!**

2014-nji ýyl.

Sowet Soýuzynyň we Russiýanyň taryhynyň gürrüň berilýän çykyşyna milliardlarça adam ekranlardan tomaşa edip durka, işçi we daýhan aýalyň heýkeli olimpiýa oýunlary başlamanka hemmelere salam berýärdi, Russiýa polisiýanyň jemgyýetçilik howpsuzlygy gullugyndan alynan 40 müň işgäriň gatnaşmagynda Soçide 22-nji Gys Olimpiadasyny geçirýärdi.

Putiniň we Russiýanyň at-abraýy üçin möhüm günleriň biridi.



2014-nji ýylyň Soçi protestleri / Fotosurat: Lfteris Pitarakis-AP

Eýsem bu haý-haýly ullakan sport çäresi üçin harç edilen pul näçeräkdi?

Bu soragy orta atanlaryň birem oppozisioner aktiwist Aleksey Nawalnydy.

Nawalnyý diňe sorag berip oňmady, özüçe jogaplaryny-da orta atdy.

Onuň çap eden habarnamasynda olimpiýa oýunlary üçin 1,5 trillion rubl çykdaýy edilipdi.



Fotosurat: Saša Mordowes

Ýagny, şol döwrüň walýuta kursy bilen alanda 44 milliard dollarlyk çykdaýy edilipdi.

Rus ygtyýarlylary «Çykdaýynyň 60%-ni hususy firmalar berdi» diýselerem, Nawalnyý olimpiýa çykdaýylarynyň 96%-niň döwlet gaznasyndan alynandygyny aýdýardy.

Başga bir aýyplamasy bolsa, Soçi üçin hiç zat edilmändigini ýa-da edilse-de kagyz formal ýöredilýänligidi.

Nawalynyň pikirçe omaçadan paýyny alanlar Gennadiý Timçenko, Arkadiý Rotenberg, Wladimir Ýakunin ýaly Putiniň ýakynyndaky adamlardan ybaratdy.

Taslamalardaky jemi iýlen puluň 15 milliard dollara ýetendigi öňe sürüldi.

• Gözüni kör eden spreý we dawalar

2017-nji ýyl Nawalnyý üçin hiç aňsat bolmady. Ol diňe dawalar bilen gidişmedi.

Kremlniň tarapdarlygyny edýän bir demonstrat onuň ýüzüne himiki madda sepende, zäherli madda gözüne girip, gözünüň göreji 80% peselipdi.



Fotosurat: Ýewgeniý Feldman / AP

Nawalnynyň ýolbaşçylyk edýän Korrupsiýa garşy göreş fondunyň berýän maglumatlary Putiniň «Единая Россия» partiýasynyň syýasy taýdan çüýrändigini görkezýär. Putiniň Russiýasynda muny belent ses bilen agzan az sanly adamlaryň birem Alekseý. Ol şol bir wagtyň özünde Russiýanyň Ýustisiýa ministrligi tarapyndan bilgeşleýin resmi hasaba alynmaýan «Geljegiň Russiýasy» partiýasyna başlyklyk edýär...

Rus döwleti hemişe Nawalnynyň demokrat nikaby astynda bikanun pullary kanunlaşdyrýan ogrydan başga zat däldigini öňe sürüp geldi. Alekseýi diňleseň welin, Kreml oňa garşy her dürli toslama aýyplamalary bildirip gelipdi. Oňa garşy aýyplamalarda döwlete degişli edaranyň puluny iýmekden başga-da zat kändi.

Nawalnynyň 100 million rubllyk pul iýişligi dawasynyň baş aktýory bolandygy, 2008-2011-nji ýyllarda bolsa dogany bilen poçta hyzmatyny edip ýörkä şahsy hasabyna 55 million rubl geçirendigi aýdylýar.

Aslynda Putin bilen Nawalnynyň arasyndaky aýyplamalar birnäçe ýyl bäri gutarmany bilenok.

Nawalnyý Putiniň we onuň tarapdarlarynyň üstüne trollleşgerini küşgürýändigini we has öň şäher sowetiniň başlyklygy üçin kandidaturasyny goýan Moskwanyň köçelerinde özüniňem, tarapdarlarynyňam rahatlygyny bozmak üçin elden gelen ýamanlygy gaýgyрмаýandyklaryny öňe sürüpdi.

Russiýa ýaly ýurtda ýaşaýan biri üçin onuň meýdanlarda

köpçüligiň öňünde aýdýan sözleri-de, blogynda ýazýanlary-da örän gödeňsi, örän ýiti jümlelerdi. Nawalnynyň pikirçe Putiniň sistemasy бүтін Russiýanyň ganyny sorýar.



Fotosurat: Dmitriý Çirçu / «Anadolu» habarlar agentligi
Ol Putiniň partiýasy «Единая Россия» üçin «Kezzaplar bilen ogrularyň partiýasy» diýýär.

• Liberal nasionalist (!)

Aleksey Nawalnyý täsin şahsyýet.

Ol 2010-njy ýylda abraýly amerikan ýokary okuw jaýy bolan Ýel uniwersitetiniň global meseleler boýunça pikir alyşmak üçin çagyran on baş adamynyň biridi.

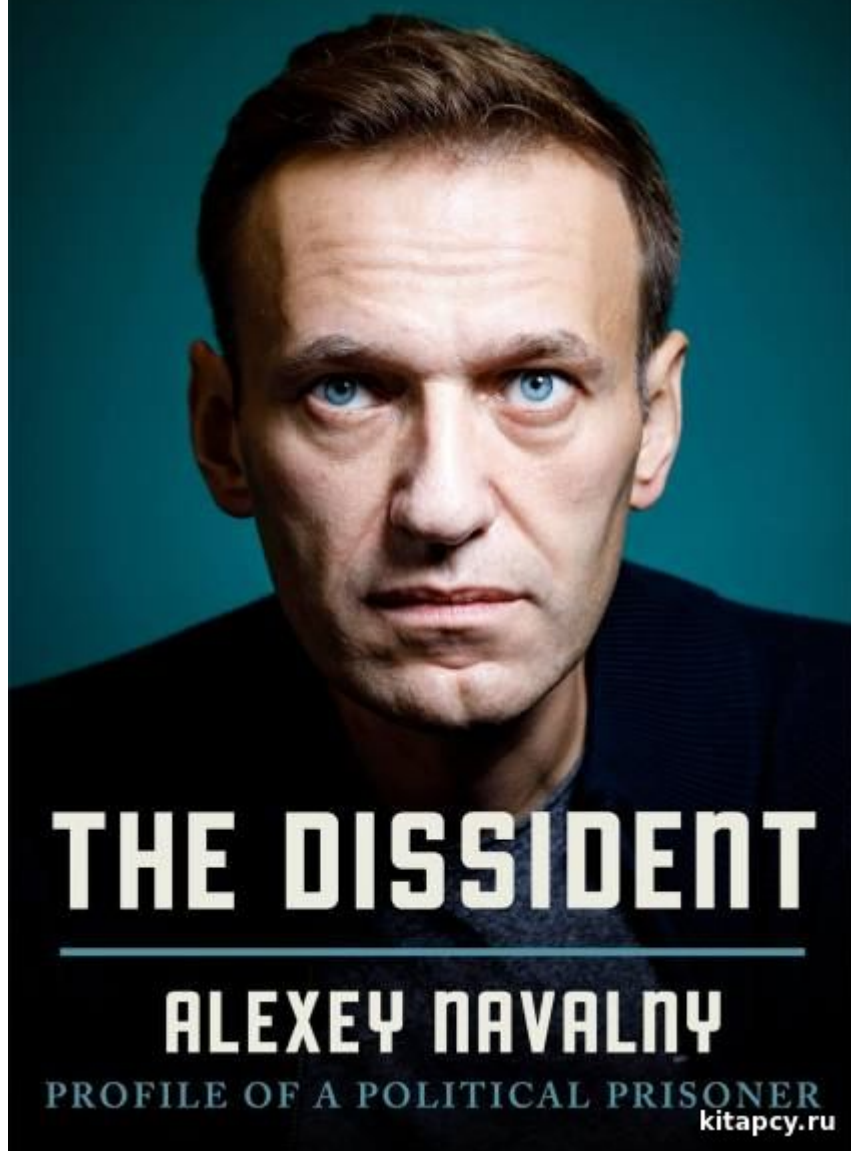
Rus nasionalistleri bilen ýola goýan ýakyn gatnaşyklary bilenem ünsi özüne çekipdi.

«Kawkaz ýurtlaryny iýdirip-içirip ýörmegi bes ediň» diýýän ekstremistik nasionalist ýygnaýşyklara gatnaşmagy şeýle gatnaşygyň bardygyny subut edýärdi.

Ol Russiýanyň Krymy öz düzümine birikdirmegine «Krym biziňkidir» sözleri bilen goldaw beripdi.

Nawalnyý başga oppozisioner syýasatçylar ýaly ýurdundan aýrylmady, göreşini öz dogduk ýurdunda alyp bardy.

DAVID M. HERSZENHORN



• **Nawalnyý: «Putiniň häkimiýetini asla ykrar etmerin»**

«Moskwanyň kalbynda hakyky çadyr şähre mätäçligimiz bar. Mitinglerimiz örän dostana, men agressiýanyň tarapdary däl, emma Kreml adamlaryň köçelerden çekilmejegine düşünmeli, Putiniň häkimiýetini asla ykrar etmerin»

Bu batyrgaý sözler Nawalna degişli.

Moskwa şäher sowetiniň başlyklygyna kandidaturasyny goýanda, hiç kim ony öňe saýlanar öýdüp pikir etmeýärdi. Ol saýlawlara gatnaşmak üçin ýedi hepdeläp çirim etmän işledi. Hakykatdanam şäher sowetiniň başlygy bolup bilmese-de, pikir soralsyk anketalaryny ýalňyşdyryp bildi. Alan 27,24%-lik sesi bilen hemmeleri haýrana goýupdy. Saýlawy Putiniň kandidaty Sobýanyň

yzından ikinji orunda soňlan Nawalnyý garaşylyşyndan has gowy netijeleri gazanypdy.

Saýlawyň netijelerine nägilelik bildirdi, tarapdarlary bilen birlikde ikinji tapgyra gidilmegini isledi. Bolmady.

Emma ýene «Болотная» meýdanyna halk üýşüpdi.

Aslynda 2013-nji ýyldaky ýerli saýlawlarda Moskwa üçin kandidaturasyny goýmagy we hemmeleri geň galdyrjak görnüşde saýlaw sandygyndan ikinji bolup çykmagyndan soň Nawalnynyň Putiniň ünsüni hasam özüne çekendigini aýtmak ýalňys bolmaz. Korrupsiýa aýyplamalary esasynda öý tussaglygyna höküm edilip, öýde geçiren ýyllary oňa oppozision iş alyp barmak üçin garaşmadyk mümkinçiligini berdi. Ol hökümete garşy köp sanly wideoýazgylary taýýarlap internetde paýlaşdy, pikirlerini köpçülige has çalt ýetirmegiň alajyny tapdy. Köçe bilen gatnaşygyny bu gezek internet arkaly ýola goýmaga synanyşypdy. Birnäçe ýyl oň blogynda ýazan hökümete garşy ýazgylary we çap eden materiallary bilen at gazanan Nawalnynyň 2017-nji ýylyň mart aýynda Putiniň esasy adamlaryndan oňki premýer-ministr we prezident Dmitriý Medwedew bilen baglanyşykly orta atan dokumental filmi Kremli biynjalyk edipdi.

Gürrüňi edilýän dokumental filmde Medwedewiň korrupsiýa arkaly beýgelen imperiýanyň öňdebaryjy adamlaryndan biridigi, ýurduň çar künjünde köp sanly emläginiň bardygy, Russiýanyň iň gowy ýerlerinde we daşary ýurtlarda san-sajaksyz mülkleriniň, jaýlarynyň, köşkleriniň, ekerançylyk firmalarynyň, bag-bakjalarynyň bardygy öňe sürülýärdi.

Nawalnyý internete ullaň bomba atypdy we garaşylyşy ýaly uzaga çeken jeddeleri-de öz ýany bilen bile alyp gelipdi.

Ol «meçew beriji rol oýnamakda» aýyplanyp tussag astyna alynypdy, 15 günüň içinde-de boşadylypdy.

Boşan badyna-da saýlaw ofisini açyp, prezidentlik saýlawlaryna taýýarlyk görmäge başlapdy.

Emma eden ähli tagallalaryna garamazdan 2018-nji ýylda kandidaturasyny goýup bilmedi. Ol sosial mediýany we ýazýan bloglaryny şeýle bir täsirli ulandy welin, ýurtdaky Putiniň garşydaşlary onuň yzyna eýeripdi.

• Aktiwist «paýdar» ýa-da paýdar «aktiwist»

Gürrüňsiz, Nawalnyý oppozision iş alyp barmak üçin diňe sosial mediýany ulanmandy, puluny özüçe dogry ata oýnapdy. Nawalnynyň rus nebit kompaniýalaryndan we banklaryndan ownuk aksiýalary satyn alýandygyny hemmeler bilýärdi. Onuň bu hemlesi şol bir wagtyň özünde döwlet bilen ilteşikli gürrüňi gidýän kompaniýalarynyň ýyllyk ýygnaklaryna «paýdar» hökmünde gatnaşyp, kyn sowallary bermek hukugyny-da gazandyrypdy.



Fotosurat: Skynews

Baş nebit-gaz kompaniýasynyň arasynda «Роснефть», «Газпром», «Газпром Нефть», «Lukoil», «Сургутнефтегаз» bardy.

Aksiýalaryna 300 müň rubl pul goýup, aktiwistliginiň ýanyna birem paýdarlygyny goşup, kompaniýalaryň maliýe wedomostlaryny aýan etmek arkaly gowy görünmäge synanyşypdy. Gürrüňsiz, şeýtmek bilen düýp maksady Putini we onuň töweregini halkyň gözünden düşürmekden başga zat däldi.

Nawalnyý Putine garşy güýçli we üstünlikli oppozision toparlanmanyň arhitekturlarynyň biri boldy. 2018-nji ýylda Putine garşy prezident saýlawlarynda kandidaturasyny goýmaga päsgel berilmegi, kandidatlygyna ýol berilmezligi paýtagt Moskwadan başga-da birnäçe şäherde protestlere sebäp bolmagy munuň subutnamalaryndan biridi.

Aslyna seredilende, soňky ýyllarda Russiýada güýje giren kanunlar garaşsyz kandidatlaryň kandidaturasyny goýmagy

kynlaşdyrýar. Hut şu sebäpli 2019-njy ýylyň iýun aýynda ýene Nawalnyň baştutanlygynda Moskwada 25 müňden gowrak raýatyň gatnaşmagynda ýene bir demonstrasiýa bolup geçipdi.

Nawalnyý 2019-njy ýylyň noýabr aýynda çap eden maglumaty bilen Gündogar Sibir-Ýuwaş okean nebit geçirijisiniň gurluşygy wagtynda dürli korrupsiýalaryň edilendigini, döwletden dört milliard dollar ogurlanandygyny öňe sürüpdi.

Zäherlenmeginiň öňüsyrasy bolsa Belarusda Putiniň ýakyn hyzmatdaşy Lukaşenkonyň garşysyna edilen çykyşlary goldaýandygyny aýdypdy.

Nawalnyý Putiniň garşysyna çykyp, prezident bolmak üçin kandidaturasyny goýmak islänem bolsa, bu maksadyna ýetip bilmedi.



- **Ukraina uruşy sebäpli Putine «Gargyssiňen telbe» diýipdi**

Aleksey Nawalnyý Ukraina uruşynda-da hökümetiň syýasy ugruny tankyt edýärdi.

Wladimir Putine «akmaklarça uruş turuzan gargyssiňen telbe» diýip, Moskwa suduna wideokonferensiýa arkaly gatnaşan Nawalnyý Putini we onuň başlan uruşyny berk ýazgarypdy.

- **Uzak wagtlap nirededigi belli bolmady**

Russiýada prokuratura geçen ýylyň ahyrlarynda türmedäki oppozisioner Aleksey Nawalna täze aýyplamalar ýöňkedi.

Mundan öň arasynda ekstremizmiň bolan käbir aýyplamalary bilen otuz ýyl azatlykdan mahrum edilen Nawalnynyň aklawjylary 214-nji maddanyň düzümindäki «wandalizm» punkty esasynda täze jenaýat işi gozgalandygyny mälim edipdi.

Nawalnynyň topary munuň rus oppozisionerine garşy açylan 14-nji jenaýat işidigini aýdýar. Mundan öň çekilen jenaýat jogapkärçiliginiň birinde 9 ýyl, ýene birinde bolsa 19 ýyl azatlykdan mahrum edilipdi.

Nawalnyý bolsa garşysyna bildirilen aýyplamalary inkär edýär we syýasy sebäpler bilen türmede saklanýandygyny öňe sürýärdi.



2018-nji ýylyň 5-nji maýynda Nawalnyý mitingden soň polisiýa tarapyndan tussag astyna alynypdy / Fotosurat: AP

Geçen ýyl dekabryň aýynyň soňlarynda iki hepde bäri ýitirim bolandygy hakdaky habarlar ýaýran badyna sudunyň bolmagyna garaşylýan sekiz mejlisi goýbolsun edildi.

Aklawjylary suduň «Nawalnynyň nirededigi anyklanýança» kanuny prosesleri duruzma kararyna gelendiklerini aýtdy.

Ýitirim bolmanka sosial mediýa arkaly pikirlerini paýlaşan Nawalnyý bolsa beýleki oppozisionerleri gorkuzmak üçin özüne «stalinist» terzde jeza beriljekdigini çaklaýandygyny aýtdy.

Nawalnyň iň soňky gezek Demirgazyk polýusyna ýakyn ýerdäki Ýamalo-Nenes oblastynyň türmesiniň «IK-3» atly jezalary ýerine ýetiriş koloniýasynda saklanýardy.

Ol her gün irden 05:00-da «Шаман» atly putinçi aýdymçynyň ýerine ýetirýän «I am Russian» («Men rus») aýdymy bilen

örýändigini aýdýar. Alekseý «Döwlet propogandasy bir döwür meni rus nasionalistleri bilen bile ýörişlere gatnaşmakda aýyplap gelen bolsa, birnäçe ýyl geçensoň ýene şol döwlet tarapyndan ultranasionalist aýdymlar diňletmegini örän ironiki görýärin» diýip ýazdy.



Nawalnyý soňky ýyllarda Russiýada korrupsiýany paş edip berýän beýanatlary bilen giňden tanalýan, nasionalistik garaýyşlary bilen rus halky tarapyndan gyzgyn garşylanan, aýratynam ýaşlary özüne çekmegi başaryp bilen adamdy.

Ýeri gelende aýtsak, Russiýanyň döwlet ýolbaşçysy Wladimir Putin häzirem ýurtda iň köp ynam bildirilýän ýolbaşçy bolmagynda galýar.

Russiýanyň Ukraina çozmagyndan bir ýarym ýyl geçenden soň «Konewa» toparynyň Russiýada geçiren pikir soralaşygynda ruslaryň 66%-niň 2024-nji ýylyň martynda täzedan saýlanmak üçin Putine ses bermäge meýillidigini görkezýär.

Agzalýan görkezijiler Putiniň ruslaryň arasynda giň goldawa eýedigine garamazdan, ses derejesiniň 2023-nji ýylyň dekabryndaky pikir soralsygyndaky 80+ görkezijisi ýaly köp dældigini görkezýär.

Emma ähli bu görkezijilere garamazdan Putiniň üstünde şindizem oppozisionerlere nebsi agyрмаýan rehimsiz lideriň garabulutlary gaýmalamaga dowam edýär.

Dora MENGÜÇ.

@doramenguc

mengucdora@gmail.com

Anna 16.02.2024 ý. Publisistika